

STORTINGET

Innst. 290 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:142 S (2025–2026)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Stian Storbukås, Finn Krokeide, Anette Carnarius Elseth og Jon Engen-Helgheim om mer effektiv kamp mot organisert bedrageri og registerkriminalitet

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag til endringer i finansforetaksloven og -forskriften for å gjøre det enklere å dele opplysninger mellom aktører som Skatteetaten, Nav og finansnæringen for å avverge svindelforsøk.
2. Stortinget ber regjeringen opprette målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk.
3. Stortinget ber regjeringen opprette et etterretningsdelingssenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk.
4. Stortinget ber regjeringen undersøke muligheten for å ta i bruk kunstig intelligens til å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk og bidra til rask og effektiv informasjonsdeling, spesielt med tanke på registerkriminalitet knyttet til tillitsbaserte ordninger som A-ordningen, mva.-refusjon og lånesystemer.
5. Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag som sikrer at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak.

6. Stortinget ber regjeringen styrke påtalemyndighetene, så de har nok kraft til å håndtere dagens økning i organisert kriminalitet.
7. Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av vedkommende som skal kredittsjekkes, for å stanse pågående svindelforsøk.
8. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til å forbedre kontrollrutinene for mva.-refusjon og sørge for at det er tilstrekkelig med ressurser for å sikre at kontrollarbeidet er tilfredsstillende.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen har uttalt seg om forslaget i brev av 24. mars 2026. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen inviterte til å komme med skriftlige innspill, og det kom to innspill til saken.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, June Trengereid Gruer, Erik Hager, Farukh Qureshi og Kristine Løfshus Solli, fra Fremskrittspartiet, Anette Carnarius Elseth, lederen Jon Engen-Helgheim, Finn Krokeide og Stian Storbukås, fra Høyre, Mahmoud Farahmand og Mari Holm

Lønseth, fra Senterpartiet, Bent-Joachim Bentzen, fra Miljøpartiet De Grønne, Julie E. Stuestøl, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Edvard Askjer, viser til Representantforslag 142 S (2025–2026) fremmet av stortingsrepresentantene Stian Storbukås, Finn Krokeide, Anette Carnarius Elseth og Jon Engen-Helgheim om mer effektiv kamp mot organisert bedrageri og registerkriminalitet.

Komiteen merker seg at det er fremmet åtte ulike forslag. Forslagsstillerne mener forslagene vil gjøre det vanskeligere for kriminelle nettverk å drive økonomisk kriminalitet og såkalt registerkriminalitet. Forslagsstillerne mener det er positivt at regjeringen har avholdt og igangsatt høringer og utforming av politikk på området, men mener tilstrekkelige tiltak ikke iverksettes raskt nok.

Komiteen viser til statsrådets svarbrev av 24. mars 2026, hvor statsråden redegjør for hvordan departementet vurderer forslagsstillerne forslag.

Komiteen besluttet å avholde skriftlig høring i denne saken. Det kom inn to innspill.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, mener at økonomisk kriminalitet og registerkriminalitet utgjør et betydelig samfunnsproblem. Dette feltet har lenge vært underkommunisert, og dette har bidratt til at kriminelle nettverk i dag har et altfor stort handlingsrom. Flertallet understreker viktigheten av at man nå tar opp kampen mot de kriminelle nettverkene for å stoppe pengeflyten. Nettverkene utnytter blant annet a-ordningen, merverdiavgiftsrefusjoner, velferdsordninger og lånesystemer for å tilegne seg store pengebeholdninger.

Flertallet viser til at de midlene som det er henvisning til foran, går direkte til å finansiere en stadig grovere og mer voldelig organisert gjengkriminalitet i Norge. Svindelen rettes mot både private og offentlige virksomheter, som Skatteetaten og Nav, hvor overføringene ender i hendene på kriminelle nettverk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet slår fast at dette er uakseptabelt, og Fremskrittspartiet har i flere forslag forsøkt å løfte ressursmangel hos politiet som et problem, uten å få imøtekommen fra regjeringen. Samtidig som økonomisk kriminalitet og bedrageri har vokst frem som en stadig større kriminalitetsform, har ikke tiltakene klart å følge utviklingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne understreker viktigheten av å prioritere å arbeide med å forebygge, begrense og bekjempe økonomisk kriminalitet. Den omfattende mengden bedragerier utgjør en alvorlig trussel mot enkeltindivi-

der, næringslivet og velferdsstaten. Bekjempelse av den økonomiske kriminaliteten, herunder også organisert bedrageri og registerkriminalitet, krever en koordinert, målrettet og kunnskapsbasert innsats.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at økonomisk kriminalitet er et alvorlig samfunnsproblem med betydelig skadepotensial, både for samfunnet og den enkelte. Økonomisk kriminalitet i form av registermanipulasjon og svindel av offentlige velferdsordninger henger dessuten ofte tett sammen med andre former for alvorlig, og gjerne organisert, kriminalitet. Disse medlemmer er enige i behovet for ytterligere tiltak for å avdekke og lukke sårbarheter i offentlige systemer og hindre at kriminelle får mulighet til å svindle offentlige velferdsordninger og private virksomheter.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering la frem en egen stortingsmelding i mars 2024, Meld. St. 15 (2023–2024) Felles verdier – felles ansvar. Styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Meldingen inneholder konkrete tiltak for å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet på bred front, herunder også organisert bedrageri og registerkriminalitet.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i tiden i regjering prioriterte øremerkede midler til å styrke økoteamene i politidistriktene, etablering av en egen bedragerienhet i Økokrim på Gjøvik, samt en egen tilsynsenhet av Finanstilsynet på Hamar for å styrke tilsynsvirksomheten.

Disse medlemmer vil samtidig understreke at økonomisk kriminalitet ikke kan bekjempes av politiet alene. Både kontrolltater, næringsliv, sivilt samfunn, media og privatpersoner har viktige roller både i forebygging, avdekking og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Dette inkluderer også å se på muligheter for økt informasjonsdeling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderparti-regjeringens arbeid med å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet er godt i gang, og disse medlemmer mener at formålet med forslaget i hovedsak kan anses ivaretatt gjennom pågående og planlagte tiltak. I det følgende vil disse medlemmer knytte noen konkrete merknader til de åtte forslagene som er fremmet.

Komiteens medlemmer fra Høyre støtter beskrivelsen av at profesjonelle kriminelle miljøer utnytter svakheter i offentlige registre og velferdsordninger. Det er all grunn til å frykte at falsk identitet og sviktende kontrollmekanismer åpner for omfattende misbruk og videre kriminalitet. Disse medlemmer merker seg at en områdegjennomgang i 2019 avdekket

flere sikkerhetshull i forbindelse med utstedelse av eID, noe som understreker behovet for rask handling.

Disse medlemmer understreker viktigheten av å ta i bruk kunstig intelligens for å avdekke mønstre i svindelforsøk, innføre elektronisk varsling ved identitetstyveri, samt styrke politiets arbeid med å avverge svindel og måle suksess på forebygging i stedet for kun etterforskning. Disse tiltakene representerer konkrete og nødvendige skritt for å styrke bekjempelsen av økonomisk kriminalitet.

Disse medlemmer vil understreke at det er avgjørende å styrke Økokrim og gi enheten en tydeligere faglig ledelse overfor øko-teamene i politidistriktene. Videre må det utarbeides en rekrutteringsstrategi som sikrer at politiet får tilstrekkelig antall ansatte med nødvendig kompetanse til å bekjempe økonomisk kriminalitet.

Disse medlemmer er enige i at det er nødvendig med kraftige tiltak for å styrke bekjempelsen av organisert bedrageri og registerkriminalitet. Videre observerer disse medlemmer at enkelte av forslagene som fremmes, allerede er under behandling, mens andre bærer preg av detaljstyring som vil bidra til unødvendig byråkrati.

Videre vil disse medlemmer påpeke at det er satt opp en rekke samarbeidsorganer mellom aktuelle etater for å bekjempe diverse kriminalitetstyper. Det vil være naturlig å styrke eller utvide mandatet til disse organene fremfor å etablere nye.

Disse medlemmer vil avslutningsvis minne om at tid er en kritisk faktor i bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. Det forventes at regjeringen prioriterer rask implementering av vedtatte tiltak og sikrer at nødvendige ressurser og mandat blir stilt til rådighet for Økokrim og politiet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil støtte påstanden om at omfanget av organisert bedrageri og registerkriminalitet dessverre har økt de siste årene, og at effektiv bekjempelse kan forutsette bedre og mer målrettet informasjonsdeling mellom relevante aktører.

Forslag om endringer i finansforetaksloven og -forskriften for å gjøre det enklere å dele opplysninger mellom aktører som Skatteetaten, Nav og finansnæringen for å avverge svindelforsøk

Komiteen mener at en bedre og mer organisert styring av informasjonsflyten mellom offentlige etater er nødvendig. Det klart mest effektive grepet man kan ta, er å sørge for at pengene ikke når frem til de kriminel-

le nettverkene. Komiteen mener økonomisk kriminalitet er en kriminalitetstype hvor samarbeid på tvers av etater og sektorer, og mellom offentlige instanser og det private næringsliv, er av særlig stor betydning for en effektiv bekjempelse.

Komiteen viser til at Oslo politidistrikt i 2025 startet et pilotprosjekt for informasjonsdeling mellom politiet, Skatteetaten, Nav og finansnæringen, noe partene anser som svært vellykket. Beregninger fra oktober 2025 viser at aktørene har avverget 183 mill. kroner i utbetalinger utelukkende ved å dele informasjon gjennom denne piloten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Dagens Næringsliv lørdag 1. november 2025 publiserte et intervju med leder for Felles enhet for etterretning og etterforskning ved Oslo politidistrikt, Grete Lien Metlid. Hun uttalte at hennes største frykt knyttet til økonomisk kriminalitet er at det brukes «ufattelig lang tid på å sette i gang nødvendige tiltak». Flertallet støtter denne oppfatningen og mener at i dag er det for lite informasjonsdeling på tvers av private aktører, det offentlige og politiet. Det er problematisk at personvern hensyn legger sterke begrensninger på informasjonsdeling mellom etater, bankene og næringslivet. Det er en stor utfordring at myndighetene ikke klarer å iverksette tilstrekkelige tiltak raskt nok.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til lovforslag i Prop. 39 L (2025–2026) som er til behandling i Stortinget og etter planen skal vedtas før sommeren. I proposisjonen foreslås det at finansforetak skal kunne dele opplysninger med andre finansforetak, politiet og tilbydere av elektroniske identiteter og tillitstjenester når dette er nødvendig for å forebygge og avdekke bedragerier og forsøk på å misbruke elektroniske identiteter eller tillitstjenester. Informasjon skal også kunne deles med andre finansforetak og politiet når det er nødvendig for å forebygge og avdekke økonomisk eller annen alvorlig kriminalitet. De foreslåtte lovendringene vil legge til rette for at det kan gis nærmere forskriftsregler om deling av informasjon, for eksempel gjennom samarbeidsordninger for informasjonsdeling eller til andre offentlige myndigheter enn politiet. Å legge til rette for deling av informasjon med andre offentlige myndigheter enn politiet, som Skatteetaten eller Nav, er blant det som kan reguleres nærmere i forskrift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at regjeringen la frem Prop. 39 L (2025–2026) etter at representanter fra Fremskrittspartiet fremmet Representantforslag 142 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne er enige med forslagsstillerne når det gjelder behovet for å dele opplysninger mellom aktører som Skatteetaten, Nav og finansnæringen for å avverge svindelforsøk. Disse medlemmer viser til at regelverket for deling av slik informasjon inngår i lovforslag i Prop. 39 L (2025–2026) som allerede ligger til behandling i Stortinget. Disse medlemmer mener det er hensiktsmessig med en helhetlig behandling, og vil avvente realitetsbehandling av forslag nr. 1 til etter finanskomiteens behandling av lovproposisjonen.

Forslag om å opprette målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det årlige tildelingsbrevet er det sentrale instrumentet for å styre politiets virksomhet i tråd med Stortingets budsjettvedtak. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet over tid har arbeidet for en mer overordnet, resultatorientert og tillitsbasert styring av politiet, blant annet gjennom færre og mindre detaljerte aktivitets- og rapporteringskrav. Denne vridningen er viktig for at politiet gis tilstrekkelig handlingsrom til selv å prioritere og fordele ressursene mellom ulike enheter og formål på en hensiktsmessig måte innenfor fastsatte politiske mål. Som redegjort for i statsrådets svarbrev er en av hovedprioriteringene i årets tildelingsbrev å prioritere innsatsen mot organisert og økonomisk kriminalitet, samt inndragning av utbytte. Under hovedmålet om forebygging står det videre at «Politiet må videreutvikle samarbeidet med kontrolltater og næringsliv om forebygging av økonomisk kriminalitet og utnytte det samlede informasjonstilfanget bedre». I styringsparameter nr. 4, med tilhørende rapportering, er forebygging av alvorlig økonomisk kriminalitet inkludert.

Disse medlemmer mener politiet i dag styres på et hensiktsmessig nivå, der forebygging og avverging av bedragerier er en viktig del av prioriteringene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at målstyring og evaluering er helt sentralt for å kartlegge arbeidet i kampen mot økonomisk kriminalitet. Det er nødvendig at det opprettes en målstyring der politiet aktivt måles på antallet avvergede svindelforsøk.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag.

«Stortinget ber regjeringen opprette målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk.»

Komiteens medlemmer fra Høyre støtter at politiet må prioritere forebygging av økonomisk kri-

iminalitet, og erkjenner at avvergede svindelforsøk er en viktig indikator. Imidlertid avvises detaljstyring som måler politiet utelukkende på antall avvergede svindelforsøk.

Videre vil disse medlemmer påpeke regjeringens motvillighet til å gi politiet klare prioriteringer.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne mener det er viktig å sikre at politiske prioriteringer følges opp, men vil fraråde at Stortinget skal vedta detaljerte aktivitets- og rapporteringskrav slik forslagsstillerne legger opp til. Et bedre tiltak for å kunne følge med på politiets arbeid innen ulike kriminalitetsområder vil være bedre og mer brukervennlige datasystemer som kan tilgjengeliggjøre statistikk automatisk.

Forslag om å opprette et etterretningsdelingssenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet deler målet om bedre informasjonsdeling om pågående svindelforsøk mellom politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante. Særlig når det gjelder registerkriminalitet, er det avgjørende å tette sårbarheter som muliggjør urettmessig uttak av fellesskapets midler. Arbeidet med å tette slike sårbarheter er igangsatt på en rekke områder. Disse medlemmer mener at igangsatte og planlagte tiltak har klare fellestrekk med forslaget om et etterretningsdelingssenter, og at det derfor er hensiktsmessig å avvente hvordan disse tiltakene samlet sett vil virke.

For det første viser komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet til at regjeringen har foreslått endringer i politiregisterforskriften om behandling av opplysninger i Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningsregister (NTAES) ved Økokrim. Formålet med endringsforslaget er å tilrettelegge for at NTAES kan dele opplysninger med politiet og andre aktuelle aktører for å forebygge økonomisk kriminalitet. Høringen er avsluttet, og saken ligger til behandling i departementet. Videre pågår det også arbeid med å klargjøre rekkevidden av politiets adgang til å dele opplysninger med banker og andre finansinstitusjoner for å bekjempe økonomisk kriminalitet i tilknytning til forslag til endringer i politiregisterforskriften § 9-7. Også i det sistnevnte arbeidet er høringen avsluttet, og statsråden oppgir at det kun gjenstår enkelte avklaringer før kongelig resolusjon fremmes.

Disse medlemmer viser til at regjeringen også har nedsatt to relevante arbeidsgrupper: én som vurde-

rer hjemmelsgrunnlag for tverretatlig informasjonsdeling, og én som har sett på behovet for mer formalisert offentlig-privat samarbeid. Kartleggingen fra den ene arbeidsgruppen viser at etatene mener regelverket må videreutvikles, med tydeligere og videre delingshjemler for effektivt å kunne forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet. Statsråden oppgir at det ligger an til at anbefalingene blir fulgt opp, og nærmere angitte offentlige organer vil derigjennom sikres videre delings- og behandlingshjemler enn dagens regelverk gir. Den andre arbeidsgruppens rapport, som nå vurderes av regjeringen, understreker behovet for å videreutvikle dagens samarbeidsmodeller, og det foreslås etablering av en samvirkeenheter for å forebygge, avverge og avdekke økonomisk kriminalitet – bestående av representanter fra både offentlig og privat sektor under ledelse av Økokrim. Enheten skal innhente, koordinere og analysere ikke-taushetsbelagt og taushetsbelagt informasjon og dele informasjon videre med relevante offentlige etater og private aktører.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at Justis- og beredskapsdepartementet har hatt et forslag om endringer i politiregisterforskriften på høring, med den hensikt å tydeliggjøre rekkevidden av politiets adgang til å dele opplysninger med bank og finans i bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. Til tross for at høringen ble avsluttet i juni 2025, er endringene fremdeles ikke på plass. I september 2025 sendte regjeringen ut et forslag til endringer i finansforetaksforskriften på høring. Disse medlemmer mener det er et stort behov for rask innføring av et regelverk knyttet til taushetsplikt som tydeliggjør finansforetakenes muligheter for å utlevere opplysninger til andre aktører og myndigheter. Det er derfor viktig at Stortinget raskt kan ta stilling til et nytt regelverk for å stanse det store omfanget av svindel finansforetakene opplever.

Disse medlemmer viser til skriftlig høring fra Finans Norge som deler Fremskrittspartiet og Kristelig Folkepartis bekymring og er utålmodige etter å stoppe svindel som rammer finansnæringen og velferdsstaten, inkludert registermanipulasjon og mva-svindel. Videre påpeker disse medlemmer at Stø AS, bankenes utsteder av BankID, støtter intensjonen i forslaget. At 4,7 millioner nordmenn bruker BankID, gir Norge et unikt mulighetsrom for å avdekke svindelmønstre på tvers av sektorer. Erfaringer fra banksektoren viser at deling av risikosignaler fungerer. Disse medlemmer mener det er alvorlig at BankIDs antisvindelsystem i dag har svært begrenset innsikt fra offentlige brukersteder via ID-porten, og ikke vet hvilken offentlig etat en bruker logger inn hos. Slik innsikt vil ha stor effekt i det forebyggende arbeidet, og det vil være uansvarlig å ikke ta dette i bruk.

Disse medlemmer viser til at både Finans Norge og Stø AS stiller seg positive til opprettelsen av et etterretningssenter. En arbeidsgruppe anbefalte opprettelsen av en slik samvirkeenheter i en rapport fremlagt for Justis- og beredskapsdepartementet den 17. mars. Arbeidet kan ikke vente til flere utredninger foreligger. Kriminelle nettverk tjener i dag gode penger på at etatene mangler et slikt senter.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et etterretningsdelingssenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Senterpartiet er enige i at informasjonsdeling er avgjørende for å bekjempe organisert bedrageri, og støtter intensjonen bak forslaget. Disse medlemmer anser det som mer effektivt å iverksette tiltak for å styrke eksisterende samarbeidsorganer, som NTAES (et samarbeid mellom politiet, Skatteetaten, Nav og Arbeidstilsynet i arbeidet mot økonomisk kriminalitet), og klargjør mandatet for disse slik at de kan dele informasjon raskere og mer effektivt.

Disse medlemmer vil påpeke at nye strukturer er avhengig av lovverk, fysiske lokaliteter, bemanning, styringssystemer og kulturoppbygging før de kan være operative. Dette vil ta tid. Det er viktig å bidra til å redusere byråkratiske hindringer og gi etatene fullt mandat til å samarbeide.

Forslag om å undersøke muligheten for å ta i bruk kunstig intelligens til å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk og bidra til rask og effektiv informasjonsdeling, spesielt med tanke på registerkriminalitet knyttet til tillitsbaserte ordninger som a-ordningen, mva.-refusjon og lånesystemer

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at man gjennom bruk av kunstig intelligens (KI) i dag har store muligheter for å gjenkjenne mønstre, sammenhenger og likheter. En målrettet satsing på økt bruk av KI i etterforskning og etterretning vil kunne avdekke flere svindelforsøk, og samtidig avlaste en allerede presset ressursituasjon i politiet.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen undersøke muligheten for å ta i bruk kunstig intelligens til å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk og bidra til rask og effektiv informasjonsdeling, spesielt med tanke på registerkriminalitet knyttet til tillitsbaserte ordninger som a-ordningen, mva.-refusjon og lånesystemer.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til at det allerede pågår et omfattende og målrettet arbeid i både politiet og Skatteetaten for å utvikle og ta i bruk avansert dataanalyse og kunstig intelligens innenfor gjeldende regelverk. Disse medlemmer mener formålet med forslaget i hovedsak er ivare tatt gjennom pågående og planlagte tiltak, og understreker samtidig viktigheten av å modernisere politiets digitale grunnsystemer for å sikre bedre data-tilgang og utnyttelse.

I denne sammenheng viser disse medlemmer til statsrådets utfyllende redegjørelse i sitt svarbrev til komiteen. Disse medlemmer vil likevel særlig trekke frem at det er etablert fagmiljøer som arbeider med KI, både ved Kripos og Politiets IT-enhet, og at Politidirektoratet anskaffer maskinvare med nødvendig regnekraft for å kunne teste ulike aspekter ved kunstig intelligens, i tillegg til at Skatteetaten nå ser på muligheten for å utvikle KI-modeller som retter seg mer dedikert mot fiktive forhold og forsøk på svindel i skattemeldingen, blant annet gjennom avviksdeteksjon på gruppenivå og i nettverk.

Disse medlemmer understreker i tillegg viktigheten av at det parallelt arbeides med å modernisere den digitale grunnmuren i politiet, fordi systemene som i dag benyttes i politiet, er gamle, noe som medfører at data ikke er lett tilgjengelig.

Forslag om å raskt legge frem forslag som sikrer at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at det gjerne er 15 til 20 lånesøknader til mange ulike banker knyttet til én misbrukt identitet. Det forekommer ofte tilfeller der bankene ikke kan lagre informasjon de får fra politiet om kriminelle, fordi de kriminelle ikke selv er kunder av banken. Konsekvensen av denne mangelfulle informasjonsdelingen er at bankene i mindre grad får avdekket og avverget svindelforsøk der identiteter misbrukes for låneopptak. Det er uhenksommessig at bankene ikke har mulighet til å lagre slik informasjon.

Flertallet viser til en områdegjennomgang av ID-forvaltningen i 2019, der det ble påpekt flere sikkerhets-

hull. Manglende eller svak ID-kontroll i forbindelse med utstedelse av eID ble trukket frem som en trussel med potensial for misbruk i stor skala. Videre ble det vist til at ID-bevis kan fungere som en døråpner til sterkere ID-bevis, samt for å motta offentlige ytelser. Flertallet mener behovet for styrket beskyttelse av informasjonsregistre er stort, og økt bruk av biometri kan være en effektiv måte å øke sikkerheten på. Biometrisk identifisering når det tilføres opplysninger i offentlige registre, som Aa-registeret, er et velegnet grep for å styrke registrenes informasjonsverdi og redusere muligheten for kriminalitet.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag som sikrer at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak.»

Flertallet understreker også at kredittopplysningsregelverket allerede gir enkeltpersoner et virkemiddel for å beskytte seg gjennom kredittsperre etter kredittopplysningsloven § 16. Det er derfor viktig at slike ordninger er godt kjent og enkle å ta i bruk, samtidig med at arbeidet med løsninger som kan redusere risikoen for identitetsmisbruk og økonomisk kriminalitet, fortsetter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker viktigheten av at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak, og viser til at det er startet opp flere prosesser for å avklare regelverket på dette området.

I denne sammenhengen viser disse medlemmer til statsrådets svarbrev, hvor det redegjøres for at det vil komme en utfyllende klargjøring av hvordan regelverket er å forstå i forbindelse med fastsettelsen av forskriftsendringen i politiregisterforskriften § 9-7. Disse medlemmer viser i tillegg at det i Prop. 39 L (2025–2026) som ligger til behandling i Stortinget, pekes i punkt 5.1.4 på behovet for å kunne behandle opplysninger om personer som ikke er kunder i finansforetakene.

Forslag om å be regjeringen styrke påtalemyndigheten, så de har nok kraft til å håndtere dagens økning i organisert kriminalitet

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener ressursituasjonen i politiet er presset, og at behovet for både rekruttering og økte ressurser er stort, særlig innen bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. Politiet må tilføres ressurser for å få på plass et mer strukturert samarbeid for informasjonsdeling mel-

lom offentlige og private aktører. Både begrenset kompetanse og mangel på verktøy er i dag med på å skape manglende kontrollmuligheter for politiet.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke påtalemyndighetene, så de har nok kraft til å håndtere dagens økning i organisert kriminalitet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er enige i at det er et behov for å styrke påtalemyndighetene, og viser til at Den høyere påtalemyndighet i 2024 ble styrket med 43 mill. kroner for å forsterke fagledelsen av politiets straffesaksbehandling. Bevilgningsøkningen er varig, og er knyttet til normering, tilsyn, resultatoppfølging og kompetanseheving. Påtale i politiet har videre blitt styrket med om lag 100 jurister i perioden 2023–2025.

Forslag om å innføre en ordning med elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av vedkommende som skal kredittsjekkes, for å stanse pågående svindelforsøk

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at i dag kan en stjålet identitet føre til svindel av store summer over kort tid. De som blir svindlet, utfører som regel en kredittsjekk. Denne svindelen kunne vært stanset dersom personen som var frastyrt sin ID, hadde fått et elektronisk varsel og måtte godkjenne kredittsjekken før den ble utført.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at en ordning der den som skal kredittsjekkes, varsles og må godkjenne kredittsjekken før den gjennomføres, reiser flere praktiske, juridiske og sikkerhetsmessige utfordringer. For det første vil en slik endring innebære en vesentlig endring i hvordan kredittopplysningsvirksomhet kan utøves. I denne sammenhengen viser disse medlemmer til at kredittvurderinger i dag oftest skjer automatisk og i sanntid, for eksempel ved søknad om lån eller kreditt på nett. Et krav om forhåndsgodkjenning vil kunne forsinke eller vanskeliggjøre slike prosesser og kan innebære at kredittvurderinger ikke lenger kan gjennomføres umiddelbart.

Disse medlemmer mener at en slik ordning også vil være utfordrende å gjennomføre i praksis på en sikker og pålitelig måte. Varsling via SMS eller e-post kan i prinsippet være mulig, men slike kanaler gir ikke sikker identitetsbekreftelse og kan være sårbare for misbruk, blant annet dersom en svindler har fått tilgang til den registrertes telefon eller telefonnummer. Sikrere

løsninger, som varsling og godkjenning via elektronisk ID, vil samtidig kunne forutsette omfattende tekniske integrasjoner mellom banker, kredittopplysningselskaper og identitetsløsninger. Det reiser også spørsmål om hvordan situasjoner skal håndteres dersom varsler ikke kommer frem, den registrerte ikke svarer, eller det oppstår tekniske feil. En slik ordning vil i tillegg ikke nødvendigvis forhindre svindel i tilfeller der svindleren allerede har fått tilgang til den registrertes elektroniske ID eller kommunikasjonstjenester.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener at det, av hensyn til sikkerhet og bekjempelse av økonomisk kriminalitet, herunder registerkriminalitet og identitetstyveri, er avgjørende å få på plass flere og bedre sikkerhetsmekanismer i forbindelse med kredittvurderinger, selv om kredittvurderinger i dag oftest skjer automatisk og i sanntid, for eksempel ved søknader om lån eller kredittkort på nett.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet påpeker at strengere sikkerhetskrav godt lar seg kombinere med en smidig brukeropplevelse. Dette kan løses effektivt ved bruk av sterk autentisering, for eksempel gjennom BankID. Et slikt krav om aktiv forhåndsgodkjenning fra kunden før en kredittvurdering kan gjennomføres, vil i praksis utgjøre en minimal ulempe. Det vil verken gjøre søknadsprosessen vesentlig vanskeligere eller forsinke den mer enn den tiden det tar for en forbruker å logge seg inn i sin egen nettbank. Til gjengjeld vil et slikt tiltak gi en betydelig styrking av personvernet og fungere som en effektiv stopper for at kriminelle kan ta opp lån i andres navn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av vedkommende som skal kredittsjekkes, for å stanse pågående svindelforsøk.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti merker seg forslaget om elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av den som skal kredittsjekkes, og støtter intensjonen om å styrke den enkelte kontroll og forebygging av svindel. Dette medlem vil samtidig påpeke at en slik ordning bør innrettes slik at den ikke unødig hindrer legitime og tidskritiske kredittprosesser.

Forslag om å forbedre kontrollrutinene for mva.-refusjon og sørge for at det er tilstrekkelig med ressurser for å sikre at kontrollarbeidet er tilfredsstillende

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at Riksrevisjonen høsten 2025 meldte at Skatteetaten ikke etterlever økonomireglementets bestemmelser for å forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet. Antallet meldingskontroller i Skatteetaten har falt fra 15 803 i 2013 til 6 345 i 2024, noe som utgjør en nedgang på 60 pst. I samme periode har andelen avgiftspliktige som kontrolleres, stupt fra 4,5 pst. til 1,6 pst.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at kontrollnivået i Skatteetaten har vært fulgt tett i styringsdialogen med Finansdepartementet over flere år. I denne sammenhengen er det relevant å vise til at Finansdepartementet i Prop. 1 S (2025–2026) skriver at:

«... det er positivt at kontrollnivået er forbedra og ifølge etaten ikkje lenger kritisk lågt på nokre område. Ettersom etaten vurderer kontrollnivået som framleis noko for lågt, er det viktig at arbeidet med auka kontroll framleis blir vektlagt. Det er framleis eit potensial for ytterlegare forbedringar for å auke etterleving. Auka etterleving kan oppnåast ved å forbedre kontrollverksenda og kontrollnivået. Etterlevinga kan også bli auka ved å gjere det enklare for skatte- og opplysningspliktige å etterleve skatte- og avgiftsreglane.»

Finansdepartementet har i tillegg for 2026 bedt Skatteetaten om å rapportere om etatens kontrollarbeid i en særskilt rapport.

Disse medlemmer understreker at dette er et viktig arbeid, som også fremover må følges tett for å sikre at Skatteetaten fortsetter å arbeide aktivt med å identifisere sårbarheter i systemer og ordninger som kan utnyttes, for å forhindre skatteunndragelser og sikre at sårbarheter korrigeres og forebygges.

Samtidig er komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet enige i statsrådets vurderinger i svarbrevet om at det bør være høy terskel for å overprøve Skatteetatens faglige vurderinger og løpende prioriteringer av for eksempel kontrollnivå og annen virkemiddelbruk på enkeltområder. Det er Skatteetaten selv som er best egnet til å løpende vurdere risiko og vesentlighet på de ulike fagområdene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti viser til at Dagens Næringsliv i en rekke artikler har avdekket hvordan kriminelle svindler til seg milliarder av kroner ved å jukse med mva.-refusjonen. Det er prekärt at man nå strammer inn praksisen, slik at kriminelle ikke lenger gis fritt spillerom til å svindle til seg store summer.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til å forbedre kontrollrutinene for mva.-refusjon, og sørge for at det er tilstrekkelig med ressurser for å sikre at kontrollarbeidet er tilfredsstillende.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til å forbedre kontrollrutinene for mva.-refusjon, og sørge for at det er tilstrekkelig med ressurser for å sikre at kontrollarbeidet er tilfredsstillende.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen opprette et etterretningsdelingssenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av vedkommende som skal kredittsjekkes, for å stanse pågående svindelforsøk.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen opprette målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti. Komiteens tilråding II og III fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k

I

Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag som sikrer at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak.

II

Stortinget ber regjeringen undersøke muligheten for å ta i bruk kunstig intelligens til å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk og bidra til rask og effektiv informasjonsdeling, spesielt med tanke på registerkriminalitet knyttet til tillitsbaserte ordninger som a-ordningen, mva.-refusjon og lånesystemer.

III

Stortinget ber regjeringen styrke påtalemyndighetene, så de har nok kraft til å håndtere dagens økning i organisert kriminalitet.

Oslo, i justiskomiteen, den 12. mai 2026

Jon Engen-Helgheim

leder

June Trengereid Gruer

ordfører

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
26/1464 - HAHE

Dato
24.03.2026

Dokument 8142 S (2025-2026) Representantforslag om mer effektiv kamp mot organisert bedrageri og registerkriminalitet - brev fra justiskomiteen

Jeg viser til oversendelse av 5. mars 2025 av representantforslag fra Jon Engen-Helgheim, Finn Krokeide, Anette Carnarius Elseth, Stian Storbukås, Liv Gustavsen og Tor André Johnsen om mer effektiv kamp mot organisert bedrageri og registerkriminalitet (Dokument 8: 142 S (2025–2026)).

Regjeringens fremste mål er å skape et trygt samfunn for alle. Å bekjempe og begrense økonomisk kriminalitet er derfor en viktig prioritet for denne regjeringen. Dette er både et spørsmål om å verne våre felles verdier, og å beskytte enkeltindivider, næringslivet og velferdsstaten mot økonomisk tap. Den store mengden bedragerier vi ser i dag er en alvorlig trussel som krever en koordinert og målrettet innsats, og som regjeringen tar på alvor. Dette gjelder også den såkalte registerkriminaliteten, som i bunn og grunn handler om bedragerier mot staten eller finansnæringen. Utfordringene er godt beskrevet i Stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet, der Stortinget i 2024 enstemmig sluttet opp om de 47 foreslåtte tiltakene. En rekke tiltak er relevante for å bekjempe registerkriminalitet og bedragerier, og tiltakene er under implementering.

Samfunnet vårt er tuftet på tillit, som de kriminelle kynisk utnytter. Det er bekymringsverdig at organiserte kriminelle begår bedragerier, herunder ved å utnytte og misbruke offentlige ordninger. Disse alvorlige truslene krever en koordinert og målrettet innsats. Vi skal møte denne utfordringen med tiltak som gir effekt, herunder ved å balansere mellom forenkling og brukervennlighet for befolkningen og næringslivet, og muligheten til å kontrollere legitimiteten av utbetalinger fra det offentlige. Jeg er imidlertid opptatt av at tiltakene vi iverksetter må være kunnskapsbaserte, og sikrer at vi oppnår det vi ønsker.

Det er innhentet uttalelser fra finansministeren, arbeids- og inkluderingsministeren og barne- og familieministeren, da flere av punktene i representantforslaget faller inn under flere statsråders ansvarsområder. Med dette som utgangspunkt har jeg følgende kommentarer til representantenes forslag:

1. Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag til endringer i finansforetaksloven og -forskriften for å gjøre det enklere å dele opplysninger mellom aktører som Skatteetaten, Nav og finansnæringen for å avverge svindelforsøk.

Finansdepartementet hadde mellom september og november 2025 på høring forslag til endringer i regler i finansforetaksloven og -forskriften om deling av informasjon fra finansforetak, med mål om å styrke bekjempelsen av økonomisk kriminalitet. Departementet har fulgt opp høringen med lovforslag i Prop. 39 L (2025-2026). Det foreslås at finansforetak skal gis utvidet adgang til å dele informasjon i forbindelse med kriminalitetsbekjempelse. Finansforetak skal etter forslaget kunne dele opplysninger med andre finansforetak, politiet og tilbydere av elektroniske identiteter og tillitstjenester, når dette er nødvendig for å forebygge og avdekke bedragerier og forsøk på å misbruke elektroniske identiteter eller tillitstjenester. Informasjon skal også kunne deles med andre finansforetak og politiet når det er nødvendig for å forebygge og avdekke økonomisk eller annen alvorlig kriminalitet. Det foreslås samtidig nærmere regler om behandlingen av personopplysninger for å sikre at utveksling av i utgangspunktet taushetsbelagt informasjon skjer betryggende.

De foreslåtte lovendringene vil legge videre til rette for at det kan gis nærmere forskriftsregler om deling av informasjon, for eksempel gjennom samarbeidsordninger for informasjonsdeling eller til andre offentlige myndigheter enn politiet. Å legge til rette for deling av informasjon med andre offentlige myndigheter enn politiet, som Skatteetaten eller Nav, er blant det som kan reguleres nærmere i forskrift.

2. Stortinget ber regjeringen opprette målstyring der politiet måles på avvergede svindelforsøk.

Det årlige tildelingsbrevet er det sentrale instrumentet for å styre politiets virksomhet i tråd med Stortingets budsjettvedtak. Gjennom tildelingsbrevet, fastsetter Justis- og beredskapsdepartementet politietatens økonomiske rammer, mål, prioriteringer og rapporteringskrav for det kommende året. Justis- og beredskapsdepartementet har over tid jobbet med å styre politiet mer overordnet, resultatorientert og tillitsbasert. Som del av dette, har politiet færre og mindre detaljerte aktivitets- og rapporteringskrav enn tidligere. Det er viktig at etaten gis tilstrekkelig handlingsrom til selv å fordele ressursene mellom ulike enheter og formål, innenfor de politiske beslutningene og prioriteringene som er lagt. Føringer på enkeltområder kan redusere dette handlingsrommet.

Det er løftet frem i hovedprioriteringene i årets tildelingsbrev til politiet at de blant annet skal prioritere innsatsen mot organisert og økonomisk kriminalitet, samt

inndragning av utbytte. Under hovedmålet om forebygging står det videre at «*Politiet må videreutvikle samarbeidet med kontrolltater og næringsliv om forebygging av økonomisk kriminalitet og utnytte det samlede informasjonstilfanget bedre.*» I styringsparameter nr. 4, med tilhørende rapportering, er forebygging av alvorlig økonomisk kriminalitet inkludert. Jeg mener politiet styres på et hensiktsmessig nivå, der forebygging og avverging av bedragerier er en viktig del av hovedprioriteringene og styringsparameterne. Tiltakene iverksatt av regjeringen og etaten selv på området viser etter min mening at innsatsen mot bedragerier prioriteres høyt.

3. Stortinget ber regjeringen opprette et etterretningsdelingscenter der politiet, Nav, finansinstitusjoner og andre relevante aktører kan dele informasjon om pågående svindelforsøk.

Regjeringen la fram en stortingsmelding om økonomisk kriminalitet den 22. mars i 2024. Stortingsmeldingen, Meld. St. 15 (2023-2024) «*Felles verdier – felles ansvar. Styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet*», legger grunnlaget for en styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet, og inneholder 47 konkrete tiltak for å nå målsettingen. Flere av tiltakene skal sikre bedre og mer effektiv informasjonsdeling, både mellom offentlig etater og mellom offentlige etater og private aktører. Tiltakene gjennomføres over en fireårsperiode.

Regjeringen har for det første foreslått endringer i politiregisterforskriften, for å understøtte mer deling. Det er foreslått endringer i kapittel 59 om behandling av opplysninger i Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningsregister (NTAES) ved Økokrim. Formålet med endringsforslaget er å tilrettelegge for at NTAES kan dele opplysninger med politiet og andre aktuelle aktører for å forebygge økonomisk kriminalitet. Høringen er avsluttet og saken ligger til behandling i departementet.

Ovennevnte forslag må sees i sammenheng med forslag til endringer i politiregisterforskriften § 9-7, som vil klargjøre rekkevidden av politiets adgang til å dele opplysninger med banker og andre finansinstitusjoner for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Også denne høringen er avsluttet, og det gjenstår kun enkelte avklaringer før kongelig resolusjon fremmes.

Regjeringen satte i tillegg forsommeren 2025 ned to arbeidsgrupper av betydning for representantforslaget. Den ene arbeidsgruppen fikk i mandat å foreslå hjemmelsgrunnlag for informasjonsdeling og behandling av personopplysninger i tverretatlig samarbeid, med frist for levering 15. juni 2026. Kartleggingen viser at etatene mener regelverket må videreutvikles, med tydeligere og videre delingshjemler for effektivt å kunne forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet. Det ligger an til at anbefalingene blir fulgt opp, og nærmere angitte offentlige organer vil derigjennom sikres videre delings- og behandlingshjemler enn dagens regelverk gir.

Den andre arbeidsgruppen fikk i oppdrag å se nærmere på behovet for et mer formalisert og systematisert offentlig-privat samarbeid, og jeg fikk overlevert rapporten 17. mars i år. I rapporten understrekes behovet for å videreutvikle dagens samarbeidsmodeller, og det foreslås etablering av en samvirkeenheter – *Samvirkeenheten*

for å forebygge, avverge og avdekke økonomisk kriminalitet – bestående av representanter fra både offentlig og privat sektor under ledelse av Økokrim. Enheten skal innhente, koordinere og analysere ikke-taushetsbelagt og taushetsbelagt informasjon og dele informasjon videre med relevante offentlige etater og private aktører. Rapporten er akkurat overlevert, og regjeringen vurderer nå forslagene. Målsettingen er i alle tilfeller å arbeide for å etablere en enhet eller samarbeidsstruktur av typen arbeidsgruppen foreslår. Effekten av enheten/modellen vil understøttes av regelverksendringene som er på trappene.

Da vi vet at bedragerier og registermanipulasjon skjer gjennom ID-misbruk, har regjeringen i et forebyggende øyemed, fastsatt en forskriftsbestemmelse som gir utenlandske statsborgere med norsk fødselsnummer og oppholdstillatelse eller oppholdsrett etter utlendingsloven rett til å søke om nasjonalt ID-kort.

Vårt klare mål når det gjelder registerkriminalitet er at vi skal tette sårbarhetene slik at de kriminelle ikke urettmessig kan forsyne seg av fellesskapets goder, og det er mitt syn at de ovennevnte tiltakene sett under ett, har klare likhetstrekk med punkt 3 i representantforslaget.

4. Stortinget ber regjeringen undersøke muligheten for å ta i bruk kunstig intelligens til å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk og bidra til rask og effektiv informasjonsdeling, spesielt med tanke på registerkriminalitet knyttet til tillitsbaserte ordninger som A-ordningen, mva.-refusjon og lånesystemer.

Bruk av KI i politiet

Politiet bygger kunnskap om kunstig intelligens (KI) som verktøy for løsning av politiets samfunnsoppdrag. Det er etablert fagmiljøer som arbeider med KI, både ved Kripos og Politiets IT-enhet, og Politidirektoratet anskaffer maskinvare med nødvendig regnekraft for å kunne teste ulike aspekter ved kunstig intelligens.

Selv om Politiet i dag ikke bruker kunstig intelligens i operativ drift på den måten spørsmålet beskriver, skjer arbeidet likevel gjennom systematisk sammenstilling og analyse av data, regelbaserte kontroller og strukturert samarbeid mellom etater og andre aktører. Samtidig er flere tiltak under utvikling som legger et reelt grunnlag for senere bruk av kunstig intelligens og mer avansert dataanalyse.

Eksempler på relevant pågående arbeid i politiet er Bedragerienhetens arbeid, arbeidet med en ny analyseplattform for Norges Financial Intelligence Unit (FIU) og Operasjon Deling (OP Deling).

Bedragerienheten ved Økokrim har gjennom straffesaker og forebyggende deling av modus med blant annet telekombransjen, BankID og finansnæringen allerede bidratt til å avdekke alvorlige bedragerisaker og forebygge store tap. Det samme gjelder Operasjon Deling, et informasjonsdelingsinitiativ fra Oslo politidistrikt, som også kan vise til gode forebyggende resultater. Det pågår arbeid med å skalere opp initiativet til nasjonalt nivå gjennom et prosjekt i regi av DSOP (Digitalt samarbeid offentlig-privat). I DSOP

samarbeider Skatteetaten, Brønnøysundregistrene, NAV, politiet, Kartverket og finansnæringen om digitalisering av viktige prosesser i samfunnet.

Når det gjelder bedragerier så er det skapt et grunnlag for mer presis mønstergjenkjenning gjennom innføringen av digitale anmeldelser i august 2025. Nær fire av fem anmeldelser inngis nå digitalt, og dette gir et mer strukturert datamateriale enn tidligere. På dette grunnlaget har Bedragerienheten utviklet det som kalles en sakslyngemodell, som bruker moderne dataanalyse til å avdekke forbindelser mellom bedragerianmeldelser. Sakene kobles både gjennom faste kjennetegn – som telefonnummer, kontonummer og navn oppgitt av gjerningspersonen – og gjennom likheter i fritekstbeskrivelser. Dette gjør det mulig å se at anmeldelser som fremstår som enkeltsaker, i realiteten inngår i større sakskomplekser.

I konkrete sakskomplekser har enheten også utviklet automatiserte uttrekk som henter relevant informasjon fra sakene. Det effektiviserer analysearbeidet og bidrar til raskere identifisering av bakmenn. I 2026 gjennomfører Økokrim, på oppdrag fra Politidirektoratet, en pilot i samarbeid med politidistriktene Øst, Vest og Sør-Øst, der sakslyngemodellen prøves ut for å identifisere sammenhenger mellom saker og for å styrke håndteringen av større sakskomplekser lokalt og nasjonalt.

Parallelt skjer en løpende utprøving av mer avanserte metoder, herunder bruk av lokale språkmodeller på enkelte datasett. Det neste steget vil være å ta i bruk en skybasert dataplattform i politiet og KI-støttede analyseverktøy, i tett samarbeid med Politiets IT-enhet. Det vil gi tilgang til skalerbar regnekraft og bedre muligheter for avanserte analyser av større datamengder. Økokrim forventer å kunne gjennomføre gradvis mer avanserte analyser i løpet av inneværende år, med ytterligere opptrapping utover 2027.

FIU-ens nye analyseplattform skal styrke FIU-ens kapasitet innen mønstergjenkjenning, datainnhenting og -behandling, avansert analyse og målrettet deling av analyseresultater. Den bygges for drift i en skyløsning og utstyres med kraftige KI-støttede analyseverktøy. Tidslinjen er den samme som for Bedragerienheten: større analyser planlegges mot slutten av inneværende år, med gradvis opptrapping gjennom 2027.

OP Deling er et samarbeid om informasjonsdeling mellom politiet, Skatteetaten, NAV og finansnæringen, med utspring i Oslo politidistrikt. Prosjektet benytter ikke kunstig intelligens i dag. Innhenting og analyse skjer gjennom moderne analyseplattformer der person- og virksomhetsopplysninger deles mellom etatene og finansnæringen for å forebygge og avverge kriminalitet. Som nevnt over er det tatt initiativ til å løfte arbeidet til nasjonalt nivå gjennom det offentlig-private samarbeidet DSOP. Erfaringene fra prosjektet tilsier at forberedelser til registerkriminalitet ofte følger gjenkjennelige mønstre, noe som gjør kunstig intelligens særlig egnet til tidlig å identifisere misbruk av identiteter og virksomheter.

Politiet har så langt erfart at KI potensielt kan anvendes innen et bredt spekter av oppgaver for å løse politiets samfunnsoppdrag. Samtidig stilles det strenge krav til etiske vurderinger til bruk av KI i straffesaksbehandlingen, herunder personvern- og

sikkerhetshensyn. Videre kan det være behov for dyr maskinvare. Politiet har dessuten gamle systemer, hvor data ikke er lett tilgjengelig å benytte.

På oppdrag fra JD har POD utarbeidet en konseptvalgutredning for å vurdere hvordan digitaliseringsarbeidet i politiet kan styrkes på en helhetlig måte. I oktober besluttet regjeringen å videreføre arbeidet i et forprosjekt basert på det valgte konseptet, som nå er til kvalitetssikring.

Konseptet, «Kriminalitetsbekjempelse og beredskap», innebærer at politiet skal få en ny og sikker digital grunnmur, med moderne IT-løsninger der områdene kriminalitetsbekjempelse og politiberedskap prioriteres. Et sentralt formål med satsingen er å sikre at politiet mer effektivt kan utnytte og dele informasjon internt, samt bruke denne informasjonen til innsikt og analyse. Kunstig intelligens vil være en helt sentral komponent i dette arbeidet.

Bruk av KI i Skatteetaten

Kunstig intelligens (KI) er egnet til å utnytte store datamengder – strukturerte og ustrukturerte – i utvikling og produksjon. Maskinlæring er en gren innen KI som kan benyttes til å avdekke mønstre i store mengder av strukturerte data og predikere framtidig adferd basert på dem. Skatteetaten benytter maskinlæringsmodeller på skatte- og avgiftsområdet og på innkrevingsområdet. Disse brukes til å avdekke feil og unormale mønstre.

Når det gjelder utvikling av KI spesifikt rettet mot å gjenkjenne mønstre i pågående svindelforsøk, arbeides det med å analysere, tilrettelegge og avklare bruk av data for bruk av KI og maskinlæringsmodeller innenfor gjeldende regelverk. På personområdet har Skatteetaten i flere år benyttet KI-modeller for å avdekke og korrigere uriktige opplysninger innenfor spesielt fradrag og eiendom. Dagens KI-modeller vurderer imidlertid hver enkelt skattemelding isolert og skiller ikke mellom bevisste og ubevisste feil fra den skattepliktige. Skatteetaten ser nå på muligheten for å utvikle KI-modeller som retter seg mer dedikert mot fiktive forhold og forsøk på svindel i skattemeldingen, blant annet gjennom avviksdeteksjon på gruppenivå og i nettverk.

Skatteetaten har på merverdiavgiftsområdet gjennomført forsøk på maskinlæring basert på avviksdeteksjon med formål om å avdekke nye mønstre knyttet til svindel. Det er gjort forsøk med å la KI-modeller hente ut informasjon fra innsendt dokumentasjon for å vurdere regler som kan være egnet til å detektere svindel i registreringsprosessen. Evalueringskriteriene for dette er i stor grad knyttet til formalkrav som f.eks. hva en faktura skal inneholde for å være en reell faktura. Utprøvingene tilsier at maskinell vurdering av dokumentasjon kan være et hensiktsmessig verktøy i arbeidet mot svindel.

Videre er A-ordningen i en tidlig fase når det gjelder å ta i bruk KI på en strukturert og målrettet måte. Det er tatt i bruk KI som et virkemiddel i flere deler av utviklings- og forvaltningsarbeidet. I 2026 er det et mål å eksperimentere mer systematisk med KI på dette området.

Generativ KI, som for eksempel store språkmodeller, er en gren av KI som er særlig aktuell for å analysere innholdet i ustrukturerte data. Testing av teknologien indikerer

at det er mulig å realisere løsninger som kan understøtte veiledning, saksbehandling og kontroll med gode resultater.

Skatteetaten forholder seg til gjeldende regelverk for bruk og sammenstilling av data, og benytter de KI-verktøyene som per i dag er tilgjengelige og godkjent for bruk. Overholdelse av forvaltningsrettslige prinsipper gjelder for alle systemer, også der hvor KI benyttes. All utvikling og bruk av KI i Skatteetaten følger etatens prosesser for prioriteringer, systemutvikling og juridiske avklaringer.

Som det fremgår over, er det altså mye arbeid på gang når det gjelder å vurdere hvordan kunstig intelligens kan benyttes for å avdekke kriminalitet, og på flere områder benyttes det allerede. Samtidig er det viktig å sørge for at slike løsninger kan brukes forsvarlig og med tilstrekkelig effekt. Jeg mener etter dette at representantenes forslag allerede er ivarettatt.

5. Stortinget ber regjeringen raskt legge frem forslag som sikrer at bankene kan lagre informasjon om identiteter som misbrukes til låneopptak.

Problemstillingen knyttet til bankers og andre finansforetaks mulighet til å lagre opplysninger de mottar fra politiet har kommet opp i høringen av forslag til endringer i politiregisterforskriften § 9-7. Etter mitt syn er dagens regelverk tilstrekkelig på dette punktet. Behandlingsgrunnlaget for bankene vil i de aller fleste tilfeller være ivarettatt ved at det foreligger et legitimt formål for lagring av opplysningene. En utfyllende klargjøring av hvordan regelverket er å forstå vil komme i forbindelse med fastsettelsen av forskriftsendringen.

I tillegg har høringen om endringer i finansforetakslovens regler om taushetsplikt, jf. omtale over om forslag nr. 1, belyst spørsmålet om bankenes muligheter til å lagre informasjon om identiteter som misbrukes i låneopptak. Finansdepartementet har i Prop. 39 L (2025-2026) foreslått at finansforetak sikres uttrykkelig lovgrunnlag for å behandle personopplysninger når det er nødvendig for å forebygge og avdekke økonomisk og annen alvorlig kriminalitet. I proposisjonens punkt 5.1.4 er det i denne sammenhengen pekt på behovet for å kunne behandle opplysninger om personer som ikke er kunder i finansforetakene.

Representantenes forslag er både relevant og viktig, men etter mitt syn arbeides det altså allerede med å avklare regelverket på dette området.

6. Stortinget ber regjeringen styrke påtalemyndighetene, så de har nok kraft til å håndtere dagens økning i organisert kriminalitet.

Riksadvokaten har det overordnede ansvaret for all straffesaksbehandling, både i politiet og i Den høyere påtalemyndighet, og skal til enhver tid definere gjeldende normer og krav for straffesaksbehandling. I 2024 ble Den høyere påtalemyndighet styrket med 43 mill. kroner for å forsterke fagledelsen av politiets straffesaksbehandling. Bevilgningsøkningen er varig, og er knyttet til normering, tilsyn,

resultatoppfølging og kompetanseheving. Påtale i politiet har videre blitt styrket med omlag 100 jurister i perioden 2023-2025

Arbeiderparti-regjeringen har videre over tid prioritert å øke ressursene til politiet. Siden vi kom i regjering i 2021, har politiets budsjett økt med 31 prosent, og bemanningen i politiet og PST er styrket med over 900 årsverk. Videre ble politiets innsats mot organisert kriminalitet og kriminelle nettverk styrket med 300 mill. kroner i 2024, og er varig styrket med 600 mill. kroner i året fra 2025. Satsingen mot organisert kriminalitet er supplert med målrettede satsinger mot økonomisk kriminalitet, på hhv. 50 og 90 millioner kroner i 2024 og 2025. Vi tar også andre grep, slik at politiets handlingsrom for 2026 styrkes med ytterligere 404 mill. kroner. Dette er mye penger, og det er derfor viktig at pengene brukes på best mulig måte – for å sikre mest mulig trygghet og kriminalitetsbekjempelse. Styrkingen på 600 mill. kroner til arbeidet mot kriminelle nettverk har gitt en nasjonal innsats som har satt politiet bedre i stand til å bekjempe organisert kriminalitet og kriminelle nettverk, og politiet beskriver den økte satsningen som en «game changer».

Digitale bedrageri er en kriminalitet i vekst, og de økonomiske tapene for ofrene kan være store. Kampen mot denne formen for økonomisk kriminalitet er derfor en høyt prioritert oppgave for regjeringen. Stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet, som regjeringen la fram våren 2024, er et godt og viktig utgangspunkt for å styrke innsatsen på dette området. Meldingen trekker blant annet fram økt forekomst av bedragerier som en særskilt utfordring. For å møte denne utfordringen bevilget regjeringen 15 millioner kroner i statsbudsjettet 2024 til etableringen en nasjonal bedragerienhet på Gjøvik. Enheten åpnet i 2025 og gir mulighet for å kunne avdekke modus og bakmenn, herunder å se saker i sammenheng og identifisere bedragerilovbrudd som rammer innbyggere på tvers av politidistrikter og/eller som har internasjonale forgreininger. Enheten har også fokus på effektiv og strukturert bedrageribekjempelse blant annet ved å iverksette forebyggende tiltak i samarbeid med banker og andre aktører i næringslivet. Innsatsen ved enheten skal i tillegg bidra til å styrke etterforskningen av bedragerier som er organisert og systematisk utført. Regjeringen arbeider for en mer kunnskapsbasert politikktutvikling for å stoppe profittmotivert kriminalitet. Enheten skal derfor legge til rette for innspill til departementet vedrørende forslag til regelverksendringer som kan gjøre det enklere både å forebygge og forfølge digitale bedragerier. I tillegg til etablering av bedragerienheten, ble 90 mill. kroner øremerket til arbeidet mot hvitvasking, korrupsjon økonomisk kriminalitet i budsjettet for 2025. Satsingen gir blant annet flere årsverk til Økokrim og en styrking av politidistriktene med flere spesialletterforskere. Hensikten er blant annet å ramme organiserte former for økonomisk kriminalitet, herunder kriminelle bakmenn.

Det påpekes at det er utfordrende for politiet å etterforske digitale bedragerier. Gjerningspersonene opererer ofte fra land utenfor Norge og Europa, hvilket gjør det utfordrende å spore og sikre bevis da gjerningspersonene benytter avansert teknologi for å skjule sin identitet. Vi har derfor styrket det internasjonale samarbeidet. Norge er med i en rekke FN-konvensjoner om bekjempelse av organiserte og/eller grensekryssende kriminalitet, og samarbeider med en rekke land via Europol, Eurojust og Interpol. Norsk politi har også etablert gode samarbeidsstrukturer med svensk og europeisk politi.

7. Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med elektronisk varsel ved kredittsjekk som må godkjennes av vedkommende som skal kredittsjekkes, for å stanse pågående svindelforsøk.

Forslaget fra stortingsrepresentantene om en ordning der den som skal kredittsjekkes, varsles og må godkjenne kredittsjekken før den gjennomføres, har som formål å kunne stanse identitetsmisbruk. En slik ordning som foreslås kan i prinsippet bidra til å avdekke enkelte svindelforsøk, men løsningen med varsling og forhåndsgodkjenning reiser flere praktiske, juridiske og sikkerhetsmessige utfordringer.

Kredittvurderinger skjer i dag oftest automatisk og i sanntid, for eksempel ved søknad om lån eller kreditt på nett. Et krav om forhåndsgodkjenning vil kunne forsinke eller vanskeliggjøre slike prosesser, og kan innebære at kredittvurderinger ikke lenger kan gjennomføres umiddelbart. Kredittopplysningsloven bygger i dag på at kredittopplysninger kan utleveres når det foreligger et saklig behov, og virksomheten består i utlevering av kredittopplysninger i den hensikt å belyse kredittvevnen. En ordning der utlevering av opplysninger gjøres betinget av forhåndsgodkjenning fra den registrerte, vil innebære en vesentlig endring i hvordan kredittopplysningsvirksomhet kan utøves.

En ordning med varsling fordrer også at dette skal skje kunne på en sikker og pålitelig måte. Varsling via SMS eller e-post kan i prinsippet være mulig, men slike kanaler gir ikke sikker identitetsbekreftelse og kan være sårbare for misbruk, blant annet dersom en svindler har fått tilgang til den registrertes telefon eller telefonnummer. Mer sikre løsninger, som varsling og godkjenning via elektronisk ID, vil samtidig kunne forutsette omfattende tekniske integrasjoner mellom banker, kredittopplysningselskaper og identitetsløsninger. Det reiser også spørsmål om hvordan situasjoner skal håndteres dersom varsler ikke kommer frem, den registrerte ikke svarer, eller det oppstår tekniske feil. Videre vil en slik ordning ikke nødvendigvis forhindre svindel i tilfeller der svindleren allerede har fått tilgang til den registrertes elektroniske ID eller kommunikasjonstjenester.

Å forebygge og avdekke kredittopptak ved identitetsmisbruk er også i finansbransjens interesse, og bransjen må sørge for at det eksisterer effektive og sikre løsninger for kontroll av identitet. Kredittopplysningsregelverket gir allerede enkeltpersoner et virkemiddel for å beskytte seg gjennom kredittsperre etter kredittopplysningsloven § 16. Det er derfor viktig at slike ordninger er godt kjent og enkle å ta i bruk, samtidig med at arbeidet med løsninger som kan redusere risikoen for identitetsmisbruk og økonomisk kriminalitet fortsetter.

8. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til å forbedre kontrollrutinene for mva.-refusjon og sørge for at det er tilstrekkelig med ressurser for å sikre at kontrollarbeidet er tilfredsstillende.

Kontrollnivået i Skatteetaten har vært fulgt tett i styringsdialogen med Finansdepartementet over flere år. Finansdepartementet skriver i Prop. 1 S (2025-2026) at «... det er positivt at kontrollnivået er forbedra og ifølge etaten ikkje lenger kritisk

lågt på nokre område. Ettersom etaten vurderer kontrollnivået som framleis noko for lågt, er det viktig at arbeidet med auka kontroll framleis blir vektlagt. Det er framleis eit potensial for ytterlegare forbetringar for å auke etterleving. Auka etterleving kan oppnåast ved å forbetre kontrollverksemda og kontrollnivået. Etterlevinga kan også bli auka ved å gjere det enklare for skatte- og opplysningspliktige å etterleve skatte- og avgiftsreglane.» Finansdepartementet har også for 2026 bedt Skatteetaten om å rapportere om etatens kontrollarbeid i en særskilt rapport.

I Dok. 8:142 S (2025-2026) vises det til at Riksrevisjonen har kritisert Skatteetaten for nedgang i antallet meldingskontroller og nedgang i antall avgiftspliktige som kontrolleres på merverdiavgiftsområdet. Det er verdt å bemerke at antall meldingskontroller i 2023 og 2024 sammenliknet med 2013 ikke gir et dekkende bilde av utviklingen i Skatteetatens arbeid med å sørge for etterlevelse på merverdiavgiftsområdet. Siden 2013 har det skjedd vesentlige endringer i hvordan merverdiavgiftsmeldingene håndteres. I 2022 ble et nytt system for bedre mottak og behandling av disse meldingene tatt i bruk. Et av målene ved systemet var mer treffsikre kontroller, blant annet for å skåne de næringsdrivende for unødvendige kontroller. Skatteetaten har også igangsatt og planlagt flere tiltak, og fortsetter å arbeide aktivt med å identifisere og forebygge sårbarheter for å hindre utnyttelse av ordninger og skatteunndragelser. Ellers vises det til finansminister Jens Stoltenbergs svar til kontroll- og konstitusjonskomiteen av 12. januar 2026, for en mer utførlig beskrivelse av helheten i etatens etterlevelsesarbeid på merverdiavgiftsområdet, herunder utvikling og forbedring siden Riksrevisjonen gjennomførte ovennevnte revisjon.

Samfunnet møter i økende grad nye utfordringer i form av misbruk av offentlige systemer, næringslivet og privatpersoner. Den økonomiske kriminaliteten er i økende grad digital og utvikler seg i et høyere tempo. Utviklingen er alvorlig, og Finansdepartementet vil fortsette med tett oppfølging av etatens arbeid. Skatteetaten skal fortsette å arbeide aktivt med å identifisere sårbarheter i systemer og ordninger som kan utnyttes for å forhindre skatteunndragelser og at sårbarheter korrigeres og forebygges.

Regjeringen mener likevel det bør være høy terskel for å overprøve Skatteetatens faglige vurderinger og løpende prioriteringer av for eksempel kontrollnivå og annen virkemiddelbruk på enkeltområder. Skatteetaten er best egnet til å løpende vurdere risiko og vesentlighet på de ulike fagområdene. Skatteetaten bør ha fleksibilitet til å styre egne ressurser og bruke dem der etaten mener det er mest hensiktsmessig.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

